

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Nuomonė 04/2022

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalį ir 322 straipsnio 1 dalies a punktą)

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl „REPowerEU“ skyriaus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, taip pat iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060, Reglamentas (ES) 2021/2115, Direktyva 2003/87/EB ir Sprendimas (ES) 2015/1814 [2022/0164 (COD)]

Turinys

	Dalis
Įvadas	01–05
Bendros pastabos	06–07
Konkrečios pastabos	08–74
„REPowerEU“ tikslai ir struktūra	08–17
„REPowerEU“ tikslai	08–14
Poveikio vertinimas ir konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais ES lygmeniu ir valstybėse narėse	15–17
Finansavimas ir finansinis asignavimas	18–36
„REPowerEU“ finansavimas	18–31
Finansiniai asignavimai	32–36
„REPowerEU“ skyriai	37–59
„REPowerEU“ skyrių pateikimo procesas	37–38
„REPowerEU“ skyrių turinys	39–49
„REPowerEU“ skyrių vertinimas	50–59
Ataskaitų teikimas, stebėseną ir vertinimas	60–74
„REPowerEU“ skyrių įgyvendinimo ataskaitų teikimas	61–63
Komisijos vykdoma stebėseną	64–72
Vertinimai	73–74

Įvadas

01 Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą padidėjo susirūpinimas dėl energetinio saugumo ir tapo akivaizdu, kad ES yra priklausoma nuo dujų, naftos ir anglių importo iš Rusijos. Reaguodama į tai, 2022 m. kovo mėn. Komisija paragino laipsniškai, bet sparčiai nutraukti Rusijos iškastinio kuro importą ir paspartinti Europos žaliojo kurso įgyvendinimą¹. Atsižvelgdama į tai, Europos Vadovų Taryba nusprendė, kad Europos Sąjunga turėtų kuo greičiau laipsniškai panaikinti bet kokią priklausomybę nuo Rusijos dujų, naftos ir anglių importo, ir paprašė Komisijos iki 2022 m. gegužės pabaigos pasiūlyti planą.

02 2022 m. gegužės 18 d. Komisija pristatė planą „REPowerEU“², veiksmų gaires, kuriomis siekiama sukurti atsparesnę energetikos sistemą ir tikrą energetikos sąjungą, panaikinant ES priklausomybę nuo iškastinio kuro ir spartinant perėjimą prie švarios energijos. Plane numatytomis priemonėmis siekiama reaguoti į šiuos užmojus taupant energiją, įvairinant energijos tiekimą, sparčiau diegiant atsinaujinančiosios energijos technologijas, kad iškastinis kuras nebebūtų naudojamas namuose, pramonėje ir elektros energijos gamyboje, ir gaminant švarią energiją.

¹ Komisijos komunikatas „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“, [COM\(2022\) 108](#).

² Komisijos komunikatas „Planas „REPowerEU“, [COM\(2022\) 230](#).

03 Įgyvendindama šią iniciatyvą Komisija paskelbė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl „REPowerEU“ skyriaus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, taip pat iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060³, Reglamentas (ES) 2021/2115⁴, Direktyva 2003/87/EB⁵ ir Sprendimas (ES) 2015/1814⁶ [2022/0164 (COD)].

04 Pasiūlymu valstybės narės raginamos naudoti savo nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus (GAP) kaip strateginę reformų ir investicijų įgyvendinimo sistemą, kad būtų užtikrintos jungtinės visos Europos pastangos kurti atsparesnę, saugesnę ir tvaresnę energetikos sistemą. Šiuo tikslu į patvirtintus GAP būtų įtrauktas naujas „REPowerEU“ skyrius, kuriame būtų numatytos naujos priemonės.

05 Atsižvelgiant į Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto ir Tarybos prašymą, šioje nuomonėje pateikiamas bendros „REPowerEU“ struktūros, siūlomų pakeitimų tinkamumo ir galimos įgyvendinimo rizikos vertinimas. Nuomonėje iš esmės nagrinėjamas tik Komisijos pasiūlymas, tačiau atsižvelgiama ir į susijusį politinį susitarimą, kuris buvo pasiektas 2022 m. kovo 8 d. Europos Vadovų Taryboje.

³ [Reglamentas \(ES\) 2021/1060](#), kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės.

⁴ [Reglamentas \(ES\) 2021/2115](#), kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013.

⁵ [Direktyva 2003/87/EB](#), nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB.

⁶ [Sprendimas \(ES\) 2015/1814](#) dėl Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos rinkos stabilumo rezervo sukūrimo ir veikimo bei kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2003/87/EB.

Bendros pastabos

06 Darome išvadą, kad pasiūlyme išsamiai apžvelgiamos aplinkybės ir pagrindiniai sunkumai, taip pat pasiūlymo parengimo procedūra. Jame siūloma įgyvendinti atitinkamas priemones pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP), taip pasinaudojant jau veikiančiomis struktūromis.

07 Tačiau atkreipiame dėmesį į tai, kad šiuo metu siūlomą planą „REPowerEU“ gali būti sudėtinga įgyvendinti dėl toliau išvardytų priežasčių:

- o nors „REPowerEU“ tikslas sutelktas į visą ES, EGADP įgyvendinama valstybių narių siūlomomis priemonėmis. Dėl to kyla pavojus, kad nebus tinkamai strategiškai reaguojama į būsimus sunkumus, o dėmesys bus galimai perkeltas nuo visos Sąjungos prioritetų prie atskirų valstybių narių prioritetų;
- o ribotas EGADP laikotarpis, kartu atsižvelgiant į laiką, kurio prireiks GAP pakeitimams pateikti ir patvirtinti, gali būti nepakankamas kai kuriems „REPowerEU“ tikslams pasiekti;
- o šiuo metu neaišku, ar turimos lėšos bus proporcingos plataus užmojo „REPowerEU“ tikslams pasiekti ir atitinkamiems investicijų poreikiams patenkinti, visų pirma dėl to, kad valstybėms narėms tam daugiausia teks naudoti likusias EGADP paskolų lėšas arba reikiamas lėšas perkelti iš kitų Sąjungos politikos sričių;
- o siūlomomis lėšų paskirstymo valstybėms narėms schemomis neatsižvelgta nei į dabartinius „REPowerEU“ sunkumus ir tikslus, nei į konkrečius valstybių narių investicijų poreikius šioje srityje;
- o atsižvelgiant į tai, kad EGADP daug dėmesio skiriama žalinimo tikslams ir klimato politikai, nustačius bendrą išlygą, kad „REPowerEU“ priemonėms galima netaikyti reikšmingos žalos nedarymo principo, gali kilti pavojus vienai iš pagrindinių priemonės vertybių.

Konkrečios pastabos

„REPowerEU“ tikslai ir struktūra

Pasiūlymo 1 straipsnis, kuriuo iš dalies keičiamas EGADP reglamento 4 straipsnis ir 18 straipsnio 4 dalies q punktas ir įterpiamas naujas 21c straipsnis ir pasiūlymo I priedas

Svarbiausi klausimai

- „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimas priklausys nuo papildomųjų veiksmų visais lygmenimis.
- EGADP laikotarpis yra per trumpas kai kuriems „REPowerEU“ tikslams įgyvendinti.
- Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais buvo surengtos tik su valstybėmis narėmis.

„REPowerEU“ tikslai

Tikslų įgyvendinimas

08 Bendrasis „REPowerEU“ tikslas yra *padidinti Sąjungos energetikos sistemos atsparumą sumažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įvairinant energijos tiekimą Sąjungos lygmeniu*⁷. Šis tikslas būtų įgyvendintas per EGADP, įtraukiant atitinkamas priemones į GAP „REPowerEU“ skyrius⁸.

09 Bendrasis „REPowerEU“ tikslas susijęs su visa ES. Užuoat nustačius strateginius projektus, kurie greičiausiai padėtų siekti šio bendrojo tikslo, „REPowerEU“ būtų įgyvendinamas valstybių narių pasiūlytomis priemonėmis. Taip keliamas pavojus strateginiam požiūriui į „REPowerEU“ ir jo bendrojo tikslo įgyvendinimui.

10 Pasiūlyme siūloma gerinti energetikos infrastruktūrą ir įrenginius, kad būtų patenkinti neatidėliotini naftos ir dujų tiekimo saugumo poreikiai. Suprantame, kad trumpalaikiams poreikiams patenkinti gali prireikti tam tikrų skubių priemonių. Tačiau investicijos į iškastinio kuro infrastruktūrą nebūtinai atitinka ilgesnio laikotarpio

⁷ Pasiūlymo 1 straipsnis, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamento (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, 4 straipsnis.

⁸ Iš dalies keičiamo reglamento naujo 21c straipsnio 1 dalis.

„REPowerEU“ tikslą mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro arba didelį EGADP prioritetą, teikiamą žaliajai pertvarkai, kai bent 37 % visų EGADP asignavimų privalo būti skiriama klimato srities tikslams.

11 Siekiant užtikrinti sinergiją ir papildomumą, „REPowerEU“ skyriuose turėtų būti pateikta informacija apie veiksmus, kuriais siekiama „REPowerEU“ tikslų ir kurie yra finansuojami ne EGADP, o nacionalinių ar kitų Sąjungos fondų lėšomis⁹. Palankiai vertiname Komisijos ketinimą apžvelgti visus susijusius veiksmus, nes „REPowerEU“ sėkmė priklausys nuo papildomųjų veiksmų visais lygmenimis. Tačiau kai kurioms iš šių priemonių, visų pirma finansuojamoms iš nacionalinių šaltinių, nebus taikoma EGADP stebėsenos ir kontrolės tvarka.

Terminas

12 Pasiūlyme nustatyti tikslai, apimantys trumpalaikes priemones, kuriomis siekiama patenkinti neatidėliotinus energijos tiekimo saugumo poreikius, visų pirma gerinant energetikos infrastruktūrą ir įrenginius, taip pat vidutinės trukmės ir ilgalaikes priemones, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama, pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumui, energijos perdavimo kliūtims ir darbo jėgos perkvalifikavimui.

13 Pasiūlymo I priede teigiama, kad „REPowerEU“ skyriuose nurodytomis priemonėmis turėtų būti „visų pirma, įvairinant energijos tiekimą arba mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro iki 2030 m., [...] veiksmingai prisidedama prie visos Sąjungos energijos tiekimo saugumo užtikrinimo“. Atkreipiame dėmesį į tai, kad 2030 m. terminas skiriasi nuo tinkamumo finansuoti pagal EGADP laikotarpio, kuris baigsis 2026 m.

14 Kalbant apie priemones, kuriomis siekiama ilgalaikių „REPowerEU“ tikslų, atkreipiame dėmesį į tai, kad iki 2026 m., kai baigsis EGADP įgyvendinimo laikotarpis, gali nepavykti jų visiškai įgyvendinti. Nors EGADP padės įgyvendinti trumpalaikes investicijas, ilgalaikiams „REPowerEU“ tikslams pasiekti gali tekti pasitelkti ir kitomis ES programomis finansuojamas investicijas.

Poveikio vertinimas ir konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais ES lygmeniu ir valstybėse narėse

15 Geresnio reglamentavimo gairėse siūloma atliekant išsamią rengimo ir įgyvendinimo galimybių analizę naudoti poveikio vertinimus ir konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais. Nepaisant to, su pasiūlymu susijęs poveikio vertinimas

⁹ Pasiūlymo aiškinamojo memorandumo 5 skirsnis.

nebuvo atliktas ir nebuvo surengtos konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais. Tačiau sutinkame su Komisija, kad per tokį trumpą laiką atlikti išsamų „REPowerEU“ poveikio vertinimą būtų buvę sudėtinga.

16 Pasiūlyme valstybėms narėms nustatomas reikalavimas rengiant savo GAP surengti konsultacijas ir pateikti konsultacijų proceso santrauką „REPowerEU“ skyriuje, paaiškinant tų konsultacijų rezultatus ir išdėstant, kaip atsižvelgta į gautas suinteresuotųjų subjektų pastabas¹⁰.

17 Pritariame suinteresuotųjų subjektų įtraukimui nacionaliniu lygmeniu, net jei dėl to gali prireikti daugiau laiko „REPowerEU“ skyriams parengti ir pateikti. Tačiau neaišku, koku mastu ir kaip Komisija galėtų įsikišti, jei valstybė narė nepakankamai atsižvelgtų į suinteresuotųjų subjektų išreikštą nuomonę ir susirūpinimą.

Finansavimas ir finansinis asignavimas

„REPowerEU“ finansavimas

Pasiūlymo 1 straipsnis, kuriuo iš dalies keičiamas EGADP reglamento 14 straipsnis ir įterpiami 21a ir 21b straipsniai; pasiūlymo 2, 3, 4 ir 5 straipsniai ir pasiūlymo 14–18 ir 20 konstatuojamosios dalys

Svarbiausi klausimai

- Viso finansavimo suma nėra tiksliai nustatyta ir gali svyruoti nuo 20 milijardų eurų iki 275 milijardų eurų.
- Papildomu finansavimu (20 milijardų eurų) bus padengta tik labai nedidelė visų investicinių poreikių dalis.
- Kai kuriose valstybėse narėse paskatos naudoti paskolos komponentą gali būti ribotos.

18 Komisija apskaičiavo, kad įgyvendinant „REPowerEU“ reikės 210 milijardų eurų papildomų investicijų, visų pirma siekiant iki 2027 m. laipsniškai nutraukti Rusijos

¹⁰ Pasiūlymo 12 konstatuojamoji dalis ir 1 straipsnio 3 dalis.

iškastinio kuro importą¹¹. Planuojama, kad šie papildomi poreikiai bus finansuojami iš įvairių šaltinių, kurių didžiausia galima suma siekia 274,4 milijardo eurų, įskaitant:

- 20 milijardų eurų dotacijų iš ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) aukcionų;
- iki 26,9 milijardo eurų dotacijų iš savanoriškų perkėlimų iš sanglaudos fondų;
- iki 7,5 milijardo eurų dotacijų iš savanoriškų perkėlimų iš kaimo plėtros fondų;
- iki 220 milijardų eurų iš likusių EGADP paskolų.

19 Atkreipiame dėmesį į tai, kad, išskyrus ATLPS leidimus, Komisija negali kontroliuoti visų šių šaltinių, nes jie priklauso nuo to, ar valstybės narės perveda lėšas iš kitų politikos sričių, ar naudoja likusią EGADP paskolų dalį. Todėl bendra faktiškai prieinama finansavimo suma gali būti gerokai mažesnė ir nėra aišku, ar jos pakaks numatomiems 210 milijardų eurų investicijų poreikiams patenkinti.

Dotacijų parama – naujos pajamos, gautos aukcionuose pardavus ATLPS leidimus

20 Pagal pasiūlymą, dalį „REPowerEU“ dotacijų Komisija finansuotų panaudodama 20 milijardų eurų (einamosiomis kainomis), gautų aukcionuose pardavus rinkos stabilumo rezerve laikomus ATLPS leidimus. Taip būtų patenkinta tik nedidelė visų numatytų poreikių dalis.

21 ATLPS labai prisideda įgyvendinant ES klimato politikos tikslą – sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kad būtų pasiekti 2030 ir 2050 m. tikslai. Rinkos stabilumo rezervas skirtas padėti stabilizuoti ATLPS pašalinant perteklinius apyvartinius taršos leidimus, kai jų yra per daug, ir juos paimant, kai jų trūksta.

22 Savo 2020 m. specialiojoje ataskaitoje dėl ATLPS¹² rekomendavome Komisijai tikslingiau paskirstyti nemokamus apyvartinius taršos leidimus ir patobulinti lyginamųjų rodiklių metodiką. Pagal pasiūlymą, daliniu Sprendimo (ES) 2015/1814 pakeitimu dabartinė į rinkos stabilumo rezervą perkeliama apyvartinių taršos leidimų norma būtų paliekama galioti iki 2030 m., o kai kuriuos leidimus būtų galima paimti ir parduoti aukcione siekiant gauti papildomų pajamų EGADP finansuoti. Dabartinių

¹¹ Informacijos suvestinė „REPowerEU“ finansavimas“.

¹² Specialioji ataskaita Nr. 18/2020. „ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema: nemokamų leidimų paskirstymas turėjo būti tikslingesnis“, 1 ir 2 rekomendacijos.

prekybos tarifų sąlygomis (80–100 eurų/t CO₂ ekv.), norint gauti 20 milijardų eurų, iki 2030 m. į apyvartą reikės išleisti 200–250 milijonų papildomų apyvartinių taršos leidimų.

23 Rinkos stabilumo rezervo naudojimas papildomoms pajamoms gauti ir tokio didelio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus grąžinimas į rinką gali pakenkti pradinei rezervo paskirčiai, t. y. remti anglies dioksido apmokestinimą, ir sutrikdyti ES ATLPS rinką. Be to, dėl to gali sumažėti paskatos sutelkti tvarioms investicijoms skirtą alternatyvų finansavimą.

Dotacijų parama – perkėlimai iš ES sanglaudos politikos ir kaimo plėtros fondų

24 Pasiūlyme numatyta galimybė papildomai iki 7,5 % valstybių narių pradinių sanglaudos politikos fondų asignavimų perkelti „REPowerEU“ veiksmams pagal EGADP paremti¹³. Taip būtų gauta iki 26,9 milijardo eurų, daugiausia iš ERPF. Ši papildoma suma priklausytų nuo to, ar iki 5 % (17,7 milijardo eurų) sanglaudos fondų lėšų bus visiškai panaudota kitoms tiesioginio ar netiesioginio valdymo priemonėms. Perkelti asignavimai būtų naudojami leidimą suteikusios valstybės narės naudai.

25 Be to, pasiūlymu leidžiama į EGADP pervesti 12,5 % EŽŪFKP lėšų, neviršijant 7,5 milijardo eurų viršutinės ribos visose valstybėse narėse.

26 Abiejų rūšių papildomi perkėlimai būtų savanoriški. Juos atlikti valstybės narės galėtų paskatinti aplinkybė, kad „REPowerEU“ priemonėms nereikalingas nacionalinis bendras finansavimas. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad sanglaudos politikos fondai ir EŽŪFKP yra įgyvendinami pagal nacionalines ir regionines programas, o „REPowerEU“ nebūtinai būdingas regioninis komponentas, valstybėms narėms gali prireikti perskirstyti fondų lėšas iš regionų į nacionalinį lygmenį. Todėl regioninės valdžios institucijos gali būti nelinkusios sutikti su tokio pobūdžio perkėlimais.

27 Be to, pasiūlyme ir Komisijos gairėse reikalaujama, kad net ir perkeltomis EŽŪFKP lėšomis turėtų būti siekiama BŽŪP tikslų, taip išvengiant rizikos, kad dėl perkėlimų bus sutrikdytas šių tikslų įgyvendinimas. Tačiau sanglaudos politikos srityje toks tikslų suderinimas galimas tik jei perkėlimas jau yra įtrauktas į partnerystės sutartį. Iš pakeistos programos perkeltomis lėšomis nebūtinai bus prisidedama prie tos programos tikslų.

¹³ Pasiūlymo 2 straipsnio 5 dalis.

28 Todėl galimybė savanoriškai perkelti sanglaudos ir kaimo plėtros fondų lėšas į EGADP priklausys nuo pasirinktos politikos krypties, taip galimai sumažinant galimybes gauti finansavimą kitiems sanglaudos ir kaimo plėtros tikslams įgyvendinti.

Paskolų parama, naudojant likusias EGADP paskolas

29 Komisija taip pat siūlo finansuoti „REPowerEU“ priemones likusių EGADP paskolų lėšomis. Iš 385,8 milijardo eurų, skirtų paskoloms pagal EGADP, valstybės narės iki šiol pateikė prašymus dėl 165 milijardų eurų, taigi „REPowerEU“ priemonėms liko iki 220 milijardų eurų. Kadangi iki šiol dėl paskolų kreipėsi tik septynios valstybės narės, o kitos vis dar gali pateikti prašymus iki 2023 m. rugpjūčio 31 d.¹⁴, „REPowerEU“ priemonėms skirtų likusių paskolų suma dar gali gerokai sumažėti.

30 Kad Komisija galėtų gauti duomenų apie galimų gauti paskolų dalį, visos valstybės narės apie savo ketinimą pateikti paskolos prašymą turėtų pranešti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo iš dalies pakeisto reglamento įsigaliojimo. Tačiau ši informacija būtų tik orientacinė. Todėl faktiškai galima gauti suma nebus žinoma iki pat 2023 m. rugpjūčio 31 d., kai pasibaigs terminas paskolų prašymams pateikti.

31 Valstybių narių sprendimas pasinaudoti likusiomis paskolomis priklauso nuo daugelio veiksnių, visų pirma nuo skolinimosi sąlygų, jų papildomų finansavimo poreikių arba skolos santykio. Todėl paskolų patrauklumas gali skirtis. Apskritai, mažai tikėtina, kad galimomis paskolomis pasinaudos tos valstybės narės, kuriose skolinimosi sąlygos yra palankesnės, nei ES gali pasiūlyti.

¹⁴ Reglamento (ES) 2021/241 14 straipsnis.

Finansiniai asignavimai

Pasiūlymo 1 straipsnis, kuriuo iš dalies keičiamas EGADP reglamento 14 straipsnis ir įterpiami 21a ir 21b straipsniai; pasiūlymo 2, 3, 4 ir 5 straipsniai ir pasiūlymo 14–18 ir 20 konstatuojamosios dalys

Svarbiausi klausimai

- Dotacijų ir paskolų paskirstymo schema nėra tiesiogiai susijusi su „REPowerEU“ tikslais.
- Likusios EGADP paskolų dalies paskirstymo mechanizmas dar nėra aiškus.

Dotacijų paskirstymas

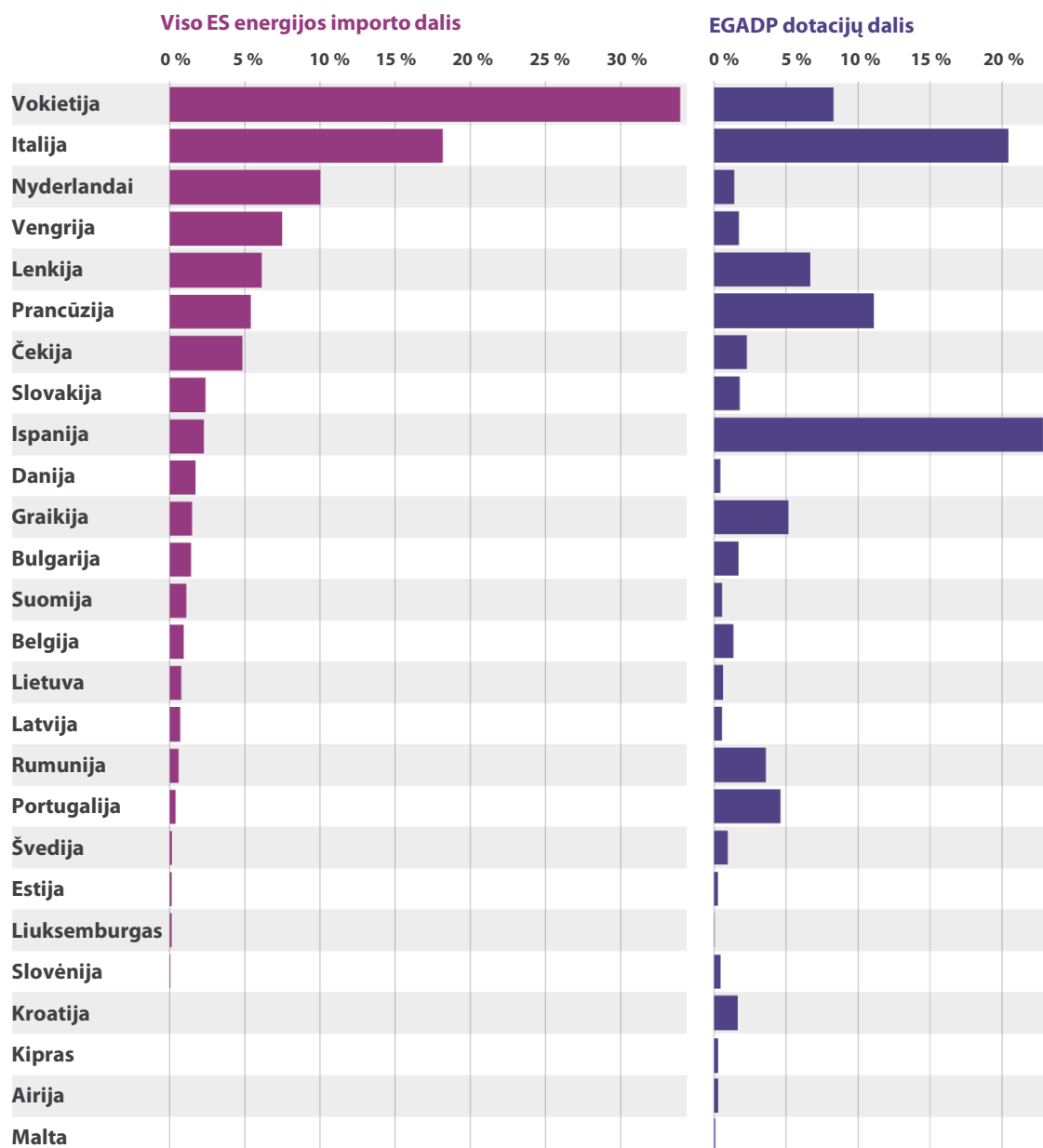
32 Pasiūlyme¹⁵ siūloma valstybių narių dotacijų dalį apskaičiuoti remiantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnyje apibrėžta EGADP paskirstymo schema. Taigi 70 % dotacijų dalies turėtų būti paskirstyta remiantis kiekvienos valstybės narės gyventojų skaičiumi, atvirkštiniu BVP vienam gyventojui ir santykiniu nedarbo lygiu. Likę 30 % būtų paskirstyti remiantis gyventojų skaičiumi, atvirkštiniu BVP vienam gyventojui ir lygiomis dalimis realiojo BVP pokyčiu 2020 m. bei bendruoju realiojo BVP pokyčiu 2020–2021 m. laikotarpiu.

33 Todėl siūloma paskirstymo schema nėra tiesiogiai susieta su plano „REPowerEU“ investicijų poreikiais ar jo tikslais mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įvairinti energijos tiekimo sistemą. Pavyzdžiui, ja neatsižvelgiama į energetinės priklausomybės rodiklį¹⁶, ypač į priklausomybę nuo Rusijos, kuri valstybėse narėse labai skiriasi (žr. **1 diagramą**), ar į kiekvienos valstybės narės energijos rūšių derinyje naudojamą atsinaujinančiųjų energijos išteklių kiekį, kuris svyruoja nuo 10 % iki daugiau kaip 90 %.

¹⁵ Iš dalies keičiamo Reglamento (ES) 2021/241 21a straipsnio 2 dalis.

¹⁶ Energetinės priklausomybės rodiklis parodo, kokią dalį energijos ekonomika turi importuoti.

1 diagrama. Viso ES energijos importo iš Rusijos Federacijos dalis, palyginti su numatoma dotacijų dalimi pagal EGADP paskirstymo schemą

* Duomenų apie Austriją nėra.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/energy/bloc-2c.html?lang=en> ir https://ec.europa.eu/info/files/updated-member-states-grant-allocation-based-eurostat-outturn-data-2020-and-2021_en.

Paskolų paskirstymas

34 Pasiūlymu nepakeista Reglamento (ES) 2021/241 14 straipsnio 5 dalyje nustatyta paskolų komponento paskirstymo formulė. Todėl kiekviena valstybė narė gali kreiptis dėl paskolų, sudarančių iki 6,8 % jos 2019 m. BNP. Kaip ir dotacijų atveju, paskirstymas nesujęs su „REPowerEU“ tikslais.

35 EGADP reglamente numatyta galimybė išskirtinėmis aplinkybėmis padidinti paskolų sumą. Atsižvelgiant į siūlomą 14 straipsnio 6 dalies pakeitimą, suma didinama atsižvelgiant į prašymą teikiančios valstybės narės poreikius ir į kitų valstybių narių jau pateiktus arba planuojamus pateikti paskolų prašymus. Faktiškai taip sudaromos sąlygos likusią EGADP paskolos komponento dalį perskirstyti kitoms valstybėms narėms.

36 Nėra aišku, kaip likusios paskolos būtų paskirstytos valstybėms narėms, nes iš dalies keičiamoje 14 straipsnio 6 dalyje tik išvardyti pagrindiniai principai (vienodas požiūris, solidarumas, proporcingumas ir skaidrumas), išsamiau nenurodant, kaip jie būtų praktiškai įgyvendinami.

„REPowerEU“ skyriai

1 straipsnis, kuriuo įterpiamas naujas 21c straipsnis, ir pasiūlymo 4–8, 10–11 ir 13–14 konstatuojamosios dalys

Svarbiausi klausimai

- „REPowerEU“ skyrių pateikimas nėra privalomas.
- Bendra išlyga, kad kai kurioms „REPowerEU“ priemonėms galima netaikyti reikšmingos žalos nedarymo principo, kelia pavojų EGADP žalinimo tikslams.
- Tarpvalstybinėms iniciatyvoms tenka svarbus vaidmuo siekiant tikslų, tačiau jų negalima sistemingai įtraukti į „REPowerEU“ skyrius.
- Dėl vertinimui atlikti reikalingo laiko lėšų tikriausiai nebus galima gauti iki 2023 m. pabaigos.
- Naujuoju „REPowerEU“ skyrių vertinimo kriterijumi paliekama galimybė kokybiniam vertinimui.

„REPowerEU“ skyrių pateikimo procesas

37 Reglamentu (ES) 2021/241 nustatomos sąlygos, kuriomis valstybė narė gali koreguoti savo GAP¹⁷. **1 lentelėje** apžvelgiame Reglamente (ES) 2021/241 nurodytas galimas GAP koregavimo priežastis.

1 lentelė. Aplinkybės, dėl kurių galima iš dalies keisti GAP

Pakeitimo rūšis	Pakeitimo priežastis	Reglamento (ES) 2021/241 nuostata
Bendrasis pakeitimas	Apskaičiavus galutinius EGADP lėšų paskirstymo rezultatus padidinamas arba sumažinamas atitinkamai valstybei narei skirtas asignavimas.	11 straipsnio 2 dalis
	Valstybė narė prašo suteikti (papildomą) paskolą.	14 straipsnio 4 dalis
	Valstybė narė prašo iš dalies pakeisti planą remdamasi tuo, kad dėl objektyvių aplinkybių nebegalima pasiekti GAP nurodytų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių.	21 straipsnio 1 dalis

¹⁷ Reglamento (ES) 2021/241 21 straipsnis.

„REPowerEU“ skyriai*	Valstybė narė siūlo „REPowerEU“ priemones ir prašo papildomo finansavimo, nurodyto Reglamento (ES) 2021/241 21a straipsnyje.	14 straipsnis
	Valstybė narė siūlo „REPowerEU“ priemones ir perkelia sanglaudos arba EŽŪFKP lėšas.	18 straipsnis
	Valstybė narė gali prašyti padidinti paskolos paramos sumą, kad ji viršytų 6,8 % jos 2019 m. BNP.	14 straipsnio 6 dalis

* Jų pateikimas privalomas esant bet kuriam bendrojo dalinio pakeitimo atvejui.

Šaltinis: Audito Rūmai.

38 Valstybės narės, pateikusios prašymą koreguoti savo GAP pasiūlymui jau įsigaliojus, privalėtų į GAP įtraukti „REPowerEU“ skyrių. Tačiau tokio prašymo nepateikusios valstybės narės „REPowerEU“ skyriaus pateikti neprivalėtų. Tokia padėtis galėtų trukdyti siekti „REPowerEU“ tikslų.

„REPowerEU“ skyrių turinys

Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos

39 Pasak Reglamento (ES) 2021/241, *numatoma, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai padės spręsti visus uždavinius, nustatytus atitinkamose konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose (KŠSR), priimtose per Europos semestrą, arba didelę jų dalį*¹⁸.

40 2022 m. KŠSR¹⁹, be kita ko, kalbama apie energetikos problemas, su kuriomis susiduria valstybės narės. 2021 m. Komisija nepaskelbė jokių KŠSR ir pateikė tik rekomendacijas dėl valstybių narių biudžeto padėties pagal Stabilumo ir augimo pakta²⁰.

41 Kadangi pasiūlymu dabartinės Reglamento (ES) 2021/241 nuostatos dėl KŠSR nekeičiamos, „REPowerEU“ skyrių teikiančios valstybės narės vis tiek turėtų įrodyti, kad jų iš dalies pakeistais GAP atsižvelgiama į visas tuo metu paskelbtas atitinkamas KŠSR arba jų dalį. Nors 2022 m. su energija susijusios KŠSR (pavyzdžiui, energijos vartojimo

¹⁸ Reglamento (ES) 2021/241 18–19 straipsniai ir V priedas.

¹⁹ 2022 m. Europos semestras. Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos / Komisijos rekomendacijos.

²⁰ 2019, 2020 ir 2021 m. konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos. Palyginimas lentelių forma ir įgyvendinimo apžvalga, p. 2.

efektyvumo didinimas, energijos tiekimo įvairinimas arba energetikos infrastruktūros kūrimas) atitinka „REPowerEU“ tikslus, su energija nesusijusios KŠSR (pavyzdžiui, rekomendacijos, susijusios su pensijomis, mokesčių sistema arba fiskaline politika) į šių skyrių taikymo sritį nepatenka, todėl nėra aišku, kaip jos bus sprendžiamos.

42 Taip pat atkreipiame dėmesį į tai, kad Reglamente (ES) 2021/241 ir pasiūlyme nenustatyta, kas yra „atitinkamos rekomendacijos“ arba „didelė“ KŠSR dalis. Tai priklausys nuo Komisijos ir atitinkamos valstybės narės diskusijų, atsižvelgiant į valstybės narės galimas gauti lėšas. Todėl mastas, kuriuo atsižvelgiama į KŠSR, yra vertinamasis dalykas.

Reikšmingos žalos nedarymo principas

43 Reglamente (ES) 2021/241 nustatyta, kad jokiais į GAP įtrauktomis reformų ir investicinių projektų įgyvendinimo priemonėmis negali būti daroma reikšminga žala aplinkai (reikšmingos žalos nedarymo principas).

44 Pasiūlyme numatyta šio principo išimtis priemonėms, kuriomis siekiama *„pagerinti energetikos infrastruktūrą ir įrenginius siekiant patenkinti neatidėliotinus [...] tiekimo saugumo poreikius“*.

45 Suprantame, kad aptariamos priemonės gali turėti poveikį aplinkai ir kad bent jau trumpuoju laikotarpiu bus daromas kompromisas tarp energijos tiekimo saugumo tikslo ir aplinkos apsaugos ir klimato klausimų. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad EGADP daug dėmesio skiriama žalinimo tikslams ir klimato politikai, nustačius išlygą, kad galima netaikyti reikšmingos žalos nedarymo principo, gali kilti pavojus vienai iš pagrindinių priemonės vertybių. Todėl gali būti naudinga bent jau nurodyti potencialiai žalingų priemonių poveikį, kad būtų galima pasirinkti tas priemones, kurios atitinka priimtina poveikio aplinkai ir klimatui lygį, palyginti su pridėtine verte, kurios iš šių priemonių tikimasi siekiant „REPowerEU“ tikslų.

Tarpvalstybiniai projektai

46 Pagal pasiūlymą, „REPowerEU“ tikslams pasiekti ypač tinkami yra tarpvalstybiniai projektai ir tarpvalstybinio pobūdžio priemonės²¹. Tai ypač pasakytina apie projektus, kuriais siekiama pagerinti energijos jungtis tarp valstybių narių, kad būtų padidintas energijos tiekimo saugumas ir įvairinimas.

²¹ Žr. pasiūlymo aiškinamąjį memorandumą.

47 Iki šiol į patvirtintus GAP įtrauktas tik ribotas tarpvalstybinių projektų skaičius, o pasiūlyme jokių specialiųjų veiksmų tokiems projektams skatinti nenumatyta. Be to, kadangi „REPowerEU“ skyriai gali būti pateikti skirtingu metu, įtraukti į GAP tarpvalstybinius projektus tampa dar sunkiau.

48 Nepaisant jų strateginės svarbos siekiant „REPowerEU“ tikslų, atkreipiame dėmesį į tai, kad dažnai vėluojama įgyvendinti tarpvalstybinius projektus arba TEN-E prioritetinių projektų tarpvalstybines atkarpas. Pavyzdžiui, nuo numatyto termino praėjus beveik dešimčiai metų, be kitų dalykų, dar nebaigta ES elektros energijos rinkos integracija, nes tarpvalstybinių jungčių pajėgumai yra nepakankami²².

49 Konkretūs sunkumai, kylantys rengiant ir įgyvendinant tarpvalstybinius projektus, rodo, kad „REPowerEU“ finansavimą reikia siūlyti brandiems projektams, taip pat atsižvelgiant į EGADP įgyvendinimo terminą. Dėl šios priežasties strateginiai tarpvalstybiniai projektai į GAP gali nepatekti.

„REPowerEU“ skyrių vertinimas

Vertinimo procedūra ir laikas

50 „REPowerEU“ skyrių vertinimo procedūros paprastai atitinka pradiniam GAP taikomas procedūras, t. y.

- Komisija kiekvieną GAP įvertina per du mėnesius nuo tada, kai valstybė narė jį pateikia. Valstybei narei sutikus, šį terminą prireikus galima pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiu²³. Teigiamai įvertinusi GAP, Komisija pateikia pasiūlymą dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo.
- Remdamasi pasiūlymu, Tarybos įgyvendinimo sprendimą dėl GAP Taryba turėtų patvirtinti per keturias savaites²⁴.
- Kai Taryba sprendimą patvirtina, Komisija su valstybe nare sudaro veiklos susitarimą, kuriame nurodomi techniniai įgyvendinimo aspektai, kaip antai tvarkaraštis, papildomi tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių tarpiniai pasiekimo etapai ir priegos prie pagrindinių duomenų užtikrinimo tvarka.

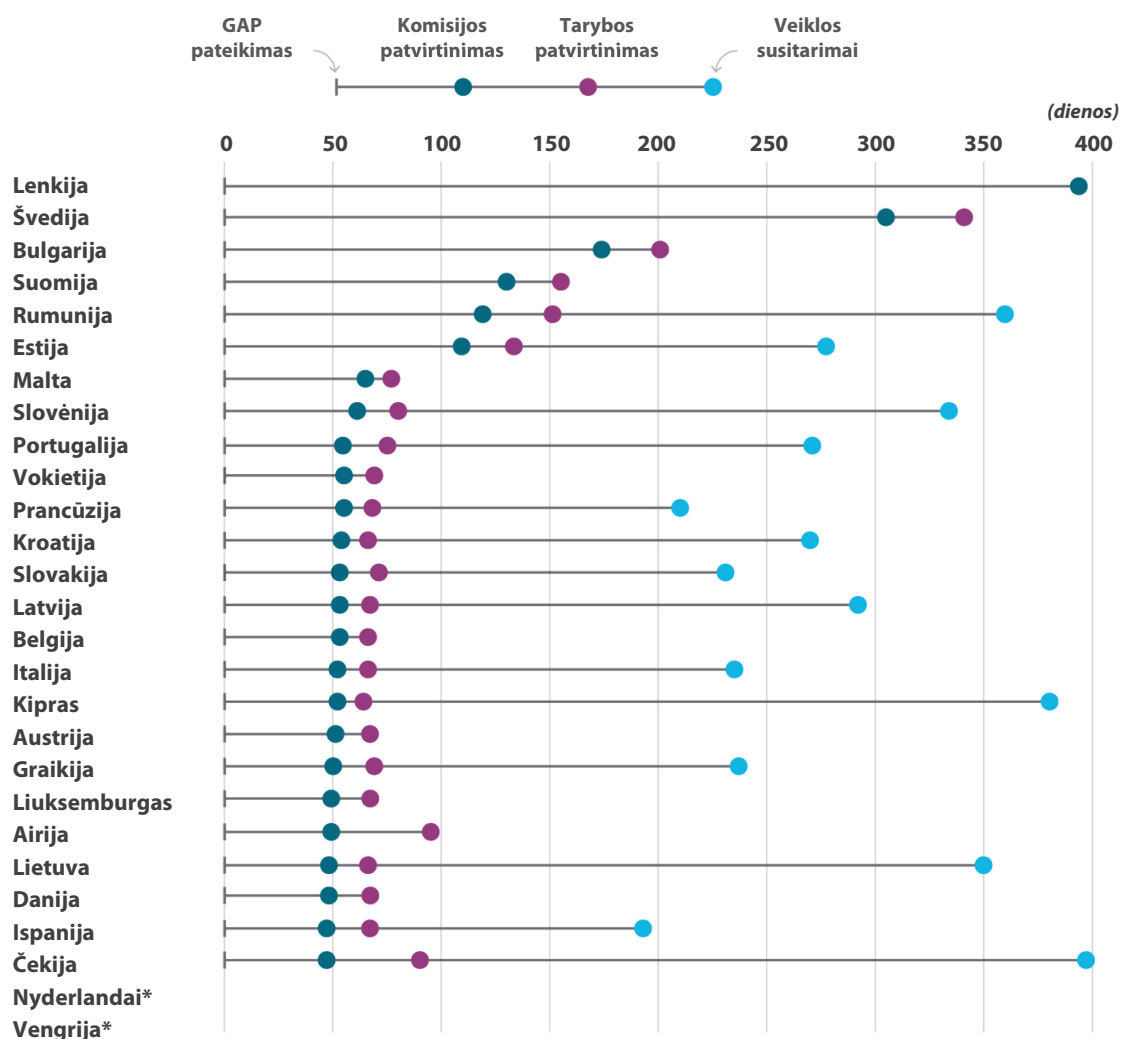
²² 2020 m. ACER rinkos stebėsenos ataskaita. Didmeninės elektros rinkos apimtis.

²³ Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 1 dalis.

²⁴ Reglamento (ES) 2021/241 20 straipsnis.

51 2022 m. liepos 4 d. visos valstybės narės buvo pateikusios savo GAP, tačiau veiklos susitarimus buvo pasirašiusios tik 14 valstybių narių. Šiais 14 atvejų vidutinis laikotarpis nuo GAP pateikimo iki veiklos susitarimo pasirašymo buvo apie 9 mėnesiai (žr. **2 diagramą**).

2 diagrama. Laikas nuo GAP pateikimo iki veiklos susitarimų pasirašymo

* Vengrija ir Nyderlandai savo GAP pateikė visai neseniai ir Komisija juos vis dar vertina.

Šaltinis: Audito Rūmai.

52 Be to, kaip pirmiau minėta, pasiūlyme nenurodytas „REPowerEU“ skyrių pateikimo terminas. Jame tik nurodyta, kad „[i] ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, teikiamus Komisijai po [šio dalinio keitimo reglamento įsigaliojimo data], įtraukiamas „REPowerEU“ skyrius.“²⁵

²⁵ Iš dalies keičiamo Reglamento (ES) 2021/241 21c straipsnis.

53 Nenustačius aiškaus „REPowerEU“ skyrių pateikimo termino ir jiems įvertinti skiriamo laiko, tai galėtų neigiamai atsiliepti „REPowerEU“ finansavimo savalaikiškumui. Net darant prielaidą, kad „REPowerEU“ skyrių vertinimas užtruks trumpiau nei pirminis GAP vertinimas, mažai tikėtina, kad iš dalies pakeisti veiklos susitarimai būtų pasirašyti iki 2023 m. vidurio, o finansavimą būtų galima gauti iki 2023 m. pabaigos.

„REPowerEU“ skyrių vertinimo kriterijus ir reitingai

54 Komisija GAP ir naujus „REPowerEU“ skyrius vertina pagal įvairius keturių skirtingų kategorijų (*aktualumo, veiksmingumo, efektyvumo ir suderinamumo*) kriterijus²⁶.

55 Savo pasiūlyme Komisija nustato papildomą kriterijų, pagal kurį vertinamos į „REPowerEU“ skyrius įtrauktos investicijos ir reformos, ir išvardija konkrečius elementus, į kuriuos reikėtų atsižvelgti (žr. [2 lentelę](#)).

2 lentelė. „REPowerEU“ skyrių vertinimas

Kriterijus	Elementai, į kuriuos turi būti atsižvelgiama vertinant
„Numatoma, kad [...] priemonėmis, visų pirma, įvairinant energijos tiekimą arba mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro iki 2030 m., bus veiksmingai prisidedama prie visos Sąjungos energijos tiekimo saugumo užtikrinimo.“	<p>Numatoma, kad įgyvendinant numatomas priemones bus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. labai pagerinta energetikos infrastruktūra ir įrenginiai, kad būtų patenkinti neatidėliotini naftos ir dujų tiekimo saugumo poreikiai, būtent, kad būtų sudarytos sąlygos įvairinti tiekimą siekiant visos Sąjungos intereso, arba 2. labai padidintas pastatų energijos vartojimo efektyvumas, sumažinta pramonės priklausomybė nuo iškastinio kuro, padidinta tvaraus biometano ir vandenilio iš atsinaujinančiųjų išteklių arba iš kito neiškastinio kuro gamyba ir naudojimas, taip pat padidinta atsinaujinančiosios energijos dalis, arba 3. šalinami energetikos infrastruktūros trūkumai, visų pirma sukuriant tarpvalstybines jungtis su kitomis valstybėmis narėmis, arba remiamas nulinės taršos transportas, įskaitant geležinkelius, ir jo infrastruktūra, arba 4. labai prisidedama prie paramos darbo jėgai perkvalifikuoti, kad ji įgytų žaliųjų įgūdžių, taip pat stiprinamos svarbiausiųjų žaliavų ir technologijų, susijusių su žaliaja pertvarka, vertės grandinės, 5. taip pat atsižvelgiama į tai, ar [...] priemonės ir pateiktas paaiškinimas papildo vienas kitą ir labai prisideda [...] prie

²⁶ Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalis.

	<p>Sąjungos energijos tiekimo įvairinimo arba priklausomybės nuo iškastinio kuro sumažinimo iki 2030 m., kartu su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ jau priimtuose Tarybos įgyvendinimo sprendimuose numatytais priemonėmis ir ○ kitomis priemonėmis, kurios turėtų būti įgyvendinamos 2022 m. vasario 1 d. – 2026 m. gruodžio 31 d. ir prisidės prie „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimo, tačiau nebus finansuojamos pagal priemonę.
--	---

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis pasiūlymu.

56 Visų „REPowerEU“ kriterijų reitingų skalė pateikta vertinimo gairėse²⁷. Komisija turėtų įvertinti skyrius, suteikdama jiems reitingą nuo „A“ (aukščiausias) iki „C“ (žemiausias). Tačiau GAP gali būti įvertintas teigiamai tik „REPowerEU“ kriterijui suteikus „A“ reitingą (žr. [3 lentelę](#)).

3 lentelė. „REPowerEU“ skyrių reitingai

Kriterijus	Galimi indėlio reitingai	Privalomas minimalus reitingas
„Numatoma, kad [...] priemonėmis, visų pirma, įvairinant energijos tiekimą arba mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro iki 2030 m., bus veiksmingai prisidedama prie visos Sąjungos energijos tiekimo saugumo užtikrinimo.“	<p>A – dideliu mastu</p> <p>B – vidutiniu mastu</p> <p>C – menku mastu</p>	A

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis pasiūlymu.

57 Kaip pažymėjome savo nuomonėje dėl EGADP²⁸, kriterijaus formuluotė ir vertinimo elementai ne visada yra konkretūs („labai prisidedama“, „labai padidinamas energijos vartojimo efektyvumas“). Be to, pasiūlyme nėra aiškiai apibrėžta, kas yra *priemonės, kuriomis dideliu / vidutiniu / menku mastu prisidedama prie energijos tiekimo saugumo užtikrinimo arba mažesnės priklausomybės nuo iškastinio kuro*. Tai priklausytų nuo kokybinio vertinimo, su kuriuo susijusi rizika dėl galimo GAP poveikio ir jų vertinimo nuoseklumo skirtingose valstybėse narėse.

58 Iki šiol Komisija bendrai vertino GAP pagal jų teikiamą naudą, neatlikdama skirtingų valstybių narių lyginamosios analizės. Dar labiau tikėtina, kad toks požiūris

²⁷ Iš dalies keičiamo [Reglamento \(ES\) 2021/241](#) V priedas.

²⁸ [Nuomonė Nr. 6/2020](#) dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (COM(2020) 408).

bus taikomas ir GAP daliniams pakeitimams, įskaitant „REPowerEU“ skyrius, nes valstybės narės jų nepateiks tuo pačiu metu. Taip pat sumažės tikimybė nustatyti ir skatinti tarpvalstybinius projektus (žr. skirsnį *Tarpvalstybiniai projektai*), kurie yra labai svarbūs siekiant „REPowerEU“ tikslų ir yra aiškiai įvardyti apibrėžiant trečiąjį vertinimo elementą. Be to, neatlikus lyginamosios analizės atsirastų rizika, kad „REPowerEU“ skyriai bus vertinami nenuosekliai, ir būtų apribota bet kokio strateginio požiūrio apimtis sprendžiant, ar šiuose skyriuose numatytos priemonės gali prisidėti siekiant bendrų „REPowerEU“ tikslų.

59 Palankiai vertiname konkrečią nuorodą į paskutiniojo vertinimo elemento papildomumą ir valstybių narių pareigą pateikti išsamią visų susijusių priemonių apžvalgą, neatsižvelgiant į finansavimo šaltinį. Tačiau priemonės, finansuojamos iš kitų šaltinių, visų pirma nacionalinių šaltinių, į EGADP kontrolės mechanizmų taikymo sritį nepatenka ir gali būti bet kada pakeistos arba atšauktos. Dėl to sumažėja šio vertinimo elemento teikiama nauda.

Ataskaitų teikimas, stebėseną ir vertinimas

Pasiūlymo 1 straipsnis, kuriuo įterpiamas 21d straipsnis, pasiūlymo 21 konstatuojamoji dalis ir I priedas, finansinės teisės akto pažymos 1.4.4 punktas

Svarbiausi klausimai

- Nesant ataskaitų teikimo gairių gali būti neužtikrinta tinkama „REPowerEU“ stebėseną ir vertinimas.
- Siūlomi rodikliai nėra tinkami pažangai siekiant „REPowerEU“ tikslų stebėti.
- EGADP laikotarpio vidurio vertinimo ataskaita, kuri bus pateikta 2024 m., bus per ankstyva, kad būtų galima gauti informacijos apie „REPowerEU“ priemonių įgyvendinimą.

60 Reglamente (ES) 2021/241²⁹ nustatyti valstybių narių ir Komisijos įsipareigojimai teikti ataskaitas apie pažangą, padarytą siekiant EGADP tikslų, vertinant ją pagal bendrus rodiklius³⁰. Tam tikrais laikotarpiais privaloma pateikti nepriklausomą

²⁹ Reglamento (ES) 2021/241 27, 30 ir 31 straipsniai.

³⁰ Deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2106, kuriuo nustatomi ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės bendri rodikliai, išsamiai apibrėžiami jos elementai

vertinimo ataskaitą apie EGADP įgyvendinimą. Pagal pasiūlymą, „REPowerEU“ skyriaus investicijoms ir reformoms būtų taikoma ta pati stebėsenos tvarka kaip ir kitoms GAP numatytoms priemonėms. **3 diagramoje** pateikiama ataskaitų teikimo, stebėsenos ir vertinimo tvarkos apžvalga pagal Reglamentą (ES) 2021/241.

3 diagrama. EGADP rezultatų stebėsenos ir vertinimo 2021–2028 m.

Šaltinis: Audito Rūmai.

„REPowerEU“ skyrių įgyvendinimo ataskaitų teikimas

61 Pasiūlyme dar kartą pakartojama, kad dabartinė ataskaitų teikimo pagal EGADP tvarka turėtų būti taikoma ir „REPowerEU“ skyriui.

62 Palankiai vertiname tai, kad Komisija „REPowerEU“ ataskaitų teikimą siūlo įtraukti į dabartinę EGADP ataskaitų teikimo sistemą. Šiomis aplinkybėmis atkreipiame dėmesį į tai, kad Komisija turi pateikti tolesnes gaires dėl valstybių narių ataskaitų turinio ir į jas įtrauktinos informacijos bei duomenų rinkimo, analizės ir tikrinimo. Ataskaitose turi būti pateikiama visa informacija, reikalinga deramai „REPowerEU“ skyriuose nurodytų priemonių stebėsenai ir vertinimui, išvengiant bet kokio vėlavimo ir trūkumų, įskaitant sukčiavimo ir kitų pažeidimų riziką, arba juos tinkamai sumažinant.

ir taip papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

63 Todėl svarbu sukurti veiksmingus pranešimo apie sukčiavimą mechanizmus, kurie sudarytų sąlygas nuolat stebėti ir prižiūrėti, kaip saugomi ES finansiniai interesai³¹. Iki šiol valstybės narės nebuvo įpareigosotos Komisijai pranešti apie įtariamus EGADP sukčiavimo atvejus, kaip tai daroma kitų ES schemų atveju³².

Komisijos vykdoma stebėseną

64 „REPowerEU“ skyriuose numatytiems priemonėms būtų taikoma ta pati stebėsenos tvarka kaip ir visoms kitoms EGADP priemonėms. Tokia tvarka grindžiama 14 bendrų rodiklių, pagal kuriuos pranešama apie pažangą siekiant EGADP tikslų³³, ir apima socialinių išlaidų ataskaitų teikimo metodiką³⁴.

65 Be to, pasiūlyme reikalaujama, kad Komisija stebėtų pažangą ir pasiekimus, susijusius su „REPowerEU“ skyriais, taikydama šiuos veiklos rezultatų rodiklius³⁵:

- Komisijos patvirtintų pakoreguotų planų, į kuriuos įtrauktas „REPowerEU“ skyrius, skaičius (išdirbis);
- įgyvendintų į „REPowerEU“ skyrių įtrauktų priemonių skaičius (rezultatas);
- bendras įnašas siekiant „REPowerEU“ tikslų, visų pirma mažinant ES priklausomybę nuo rusiškų dujų (rezultatas);
- „REPowerEU“ tikslai, kurių siekiama atitinkamais skyriais ir kurie įgyvendinti, *inter alia*, dėl gautos finansinės paramos (poveikis).

³¹ Žr. [Audito Rūmų nuomonės Nr. 6/2020](#) 23 dalį.

³² Valstybių narių institucijos praneša Komisijai įtariamo ar patvirtinto sukčiavimo (ir kitų pažeidimų) atvejus per Pažeidimų valdymo sistemą (IMS), kuri įdiegta OLAF kovos su sukčiavimu informacijos platformoje.

³³ [Deleguotasis reglamentas \(ES\) 2021/2106](#), kuriuo nustatomi ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinės bendri rodikliai, išsamiai apibrėžiami jos elementai ir taip papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

³⁴ [Deleguotasis reglamentas \(ES\) 2021/2105](#), kuriuo nustatoma socialinių išlaidų ataskaitų teikimo metodika ir taip papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

³⁵ Pasiūlymo finansinės teisės akto pažymos 1.4.4 punktas.

66 Tačiau atkreipiame dėmesį į tai, kad pasiūlyti rodikliai nevisiškai atitinka plano „REPowerEU“ tikslus ir nėra tinkami jo veiklos rezultatams vertinti. Pirmasis rodiklis yra išdirbio rodiklis, kuris nėra tiesiogiai susijęs su „REPowerEU“ pasiūlymo arba EGADP tikslais. Antruoju rodikliu vertinami „REPowerEU“ rezultatai, tačiau jis tik netiesiogiai susietas su tikslais. Trečiasis ir ketvirtasis rodikliai yra tiesiogiai susiję su „REPowerEU“ tikslais, tačiau juos vertinti bus sudėtinga, nes jie grindžiami paprasto priežasties ir pasekmės ryšio, kuris nebūtinai egzistuoja iš tikrųjų, prielaida, t. y. kad tikslų įgyvendinimas yra susietas su bendru finansiniu įnašu arba finansinės paramos dydžiu.

67 4 iš 14 bendrų rodiklių yra tinkami naudoti vertinant „REPowerEU“ skyriuose nurodytas priemones: *„per metus sutaupyta pirminės energijos suvartojimo kiekis“*; *„įdiegti papildomi atsinaujinančiosios energijos veikimo pajėgumai“*; *„alternatyviųjų degalų infrastruktūra (degalų papildymo punktai / įkrovimo priemonės)“* ir *„švietimo ar mokymo veiklos dalyvių skaičius“*. Tačiau bendri rodikliai neapima visų „REPowerEU“ aspektų, pavyzdžiui, tvaraus biometano gamybos ir naudojimo arba pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo.

68 Stebėsenos sistemoje turėtų būti sukurta aiški sąsaja tarp rodiklių ir tikslų, numatytų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių³⁶. Kad būtų lengviau stebėti ir vertinti „REPowerEU“ priemonių įgyvendinimą ir padėti valstybėms narėms veiksmingai naudoti savo išteklius siekiant ES bendrų energetikos tikslų, Komisija turėtų pakankamai išsamiai apibrėžti rodiklius. Taip būtų užtikrinta, kad skirtingų valstybių narių duomenys būtų palyginami ir juos būtų galima apibendrinti.

69 Be to, nors „REPowerEU“ tikslą sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įvairinti energijos tiekimą būtų galima išmatuoti³⁷, pasiūlyme kiekybiškai nevertinami šio bendro tikslo tikėtini rezultatai ES lygmeniu, išskyrus tuos atvejus, kai jame nurodomi Sąjungos 2030 m. klimato srities tikslai ir ES 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslas.

70 Valstybių narių lygmeniu iš dalies pakeisto Reglamento (ES) 2021/241 21c straipsnyje būtų reikalaujama paaiškinti, kaip priemonės prisidėtų prie „REPowerEU“ tikslų įgyvendinimo, įskaitant tai, kiek energijos pavyks sutaupyti.

³⁶ Geresnio reglamentavimo gairės, SWD(2017) 350.

³⁷ Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinys, p. 110.

71 Valstybėms narėms skirtose Komisijos gairėse³⁸ reikalaujama, kad jos savo „REPowerEU“ skyriuose įrodytų, jog atitinkamomis investicijomis ir reformomis bus pasiekti „REPowerEU“ tikslai, įvertindamos:

- o numatomą dujų ar iškastinio kuro importo iš Rusijos sumažinimą ir numatomą energijos suvartojimo sumažėjimą,
- o elektros tinklo infrastruktūros modernizavimą, kad būtų skatinama decentralizacija, rinkos integracija arba didesnis energijos tiekimo saugumas.

72 Palankiai vertiname šį ketinimą įvertinti galimą „REPowerEU“ skyriuose numatytų priemonių poveikį ir apie jį pranešti. Tačiau siūlomi rodikliai apima tik kai kuriuos „REPowerEU“ tikslus, o vienintelis privalomas kiekybinis įvertis būtų susijęs su dujų importo iš Rusijos sumažinimu.

Vertinimai

73 Reglamente (ES) 2021/241 reikalaujama, kad iki 2024 m. vasario 20 d. būtų parengta nepriklausoma EGADP įgyvendinimo laikotarpio vidurio vertinimo ataskaita, o iki 2028 m. gruodžio 31 d. – *ex post* vertinimo ataskaita. Atliekant laikotarpio vidurio vertinimą reikėtų iširti, ar pasiekti EGADP tikslai, ar efektyviai panaudoti jos ištekliai ir kokią pridėtinę vertę ji sukūrė. Prireikus kartu turėtų būti pateiktas pasiūlymas dėl reglamento dalinių pakeitimų. *Ex post* vertinime turėtų būti pateiktas bendras EGADP vertinimas ir apsvarstytas jos ilgalaikis poveikis.

74 Tikėtina, kad laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitoje bus gauta mažai informacijos apie „REPowerEU“ priemonių įgyvendinimą, nes pirmosios „REPowerEU“ finansavimo lėšos greičiausiai bus išmokėtos tik 2023 m. pabaigoje, atsižvelgiant į tai, kiek laiko užtruks pasiūlymui priimti taikoma teisėkūros procedūra ir iš dalies pakeistų GAP vertinimas.

³⁸ Gairės dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų „REPowerEU“ kontekste, p. 27.

Šią nuomonę Audito Rūmai priėmė Liuksemburge 2022 m. liepos 21 d.

Audito Rūmų vardu

Handwritten signature in black ink, appearing to read 'k-h se'.

Pirmininkas

Klaus-Heiner Lehne